

διὰ τὰ αἰσθανθῆσιν εὐτυχεῖς τινας ἡμέρας ἐν τῷ κοσμικῷ καὶ οἰκογενειακῷ των βίων καὶ πανηγυρίσασιν ὑπὸ τὰ καταστόλιστα φιλάμπουρα των χαρμόσυνότ τι γεγονός ἥ καὶ θρησκευτικήρ τινα ἔσοτήρ.

Αὕτη ἡ διάκρισις εἰς τὰς ἀρματωλικὰς καὶ πλευτικὰς σημαῖας· ἀλλ’ ἐν τῇ χρήσει τῆς δυάδος ταύτης τῶν ὄντων ἔξελπερ ἡ διαφορὰ αὕτη στερευθεῖσα εἰς μίαν μόνον ἔκφρασιν καὶ τέτε φιλάμπουρα καὶ μπαϊράνχα (ώς καὶ παρτιέρες) ἐσήμαιναν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν σημαίαν, τὴν πολεμικήν.

Ἡ λέξις φιλάμπουρον παρήχθη ὡς εἶπομεν ἐκ τοῦ ἀρχαιοτέρου φιλαμούλου¹.

Ἡ λέξις μπαϊράκι ἀνήκουσα εἰς τὴν Τονωκικήν γλῶσσαν καὶ ἡ λέξις παρτιέρα εἰς τὴν Ἰταλικήν, παρεισέδυσαν βεβαίως ὡς ἐκ τῆς ξεροχρατίας.

Ἡ Ἑλληνικὴ σημαία Ἱροχισε τὰ λέγηται παρτιέρα, ἀφ’ ὅτου ἐδέσποσερ ἐπὶ τῶν ἐλληνικῶν χωρῶν, τὸ λεοντοφόρον σύμβολον τῆς Ἐρετικῆς Αημορχατίας (La pandiéra di San Marco, ἡ σημαία τοῦ Ἀγίου Μάρκου).²

Ἄν σημαῖαι τῶν ἀρματωλῶν καὶ Κλεφτῶν ἦσαν δίχωμοι ἥ καὶ πλειοτέρων χρωμάτων. Οἱ χρωματισμοὶ οὗτοι, ὡς καὶ αἱ παραστάσεις των ἐποίκιλλον κατὰ πολὺ, πλεονάζοντος τοῦ ἐρυθροῦ χρώματος.

Ἀραιόγιας τῶν οἰκογενειακῶν παραδύσεων ἐκάστον καπετάργου, ἀραιόγιας τῆς θρησκευτικῆς του εὐλαβείας, τῶν ἴστορικῶν του γρώσεων, τοῦ μίσους του πρὸς τὸν ἔχθρον, τοῦ κατ’ αὐτῶν φαραυισμοῦ του, τῆς θέρμης τῆς φιλοπατρίας του, τῆς ἐμπτεύσεως του ἐν γένει, καπεσκενάζοντο καὶ αἱ σημαῖαι.

Ἡ δημάδης μοῦσα πεοιγράφει λεπτομερῶς τὴν σημαίαν τοῦ Νικολοῦ Τζιουβάρα.

Ο Νικολὸς Τζιουβάρος (1770) ἀρματωλὸς τῆς Λάμαρης, προνέξεται μέγιστον φόρον εἰς τὸν Ὀθωμανὸν ὡς ἔχων τὴν τολ-

1 Ὁρα Κεφ. Α' ἰδίον μέρον, σελ. 13.

2 Σχετικὰ τιγά περὶ ὀρματωλογίας τῶν σημαιῶν ὥρα Κεφ. VI τοῦ Αεντέρον Μέρον.

μηρὸν ἔχει τὰ περιφέροντα παροχοῖς μὲ διαπεπταμένα τὰ φιλάμπουρά του. Πολλάκις συνερχούσθη μὲ τὸν Ἡπείρῳ Ὀθωμανὸν καὶ πολλὰς ζημίας ἐπήγεγκεν εἰς αὐτούς. Ἐπὶ τέλος ἐπέπεσερ εἰς ἐέδραν παρὰ τὴν ὁχθηρ τοῦ ποταμοῦ Αιόνδου καὶ ἐφορεύθη ἐκεῖ μετάδονς μάλιστα καὶ τὸ τοσοῦτον ἔξυμνηθὲρ ὄρομά του εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην, ἥτις τῷ ἐχογισμένοντος ὡς ἔιδοξος τάφος καὶ ἥτις καλεῖται μέχρι σήμερον «Πόρος τοῦ Τζιούβάρα», διαπηγύττουσα οὖτως αἰωνίως τὰς πολλὰς καὶ ποικίλας ἀνδραγαθίας τοῦ ἀτρομήτου τούτου πολεμιστοῦ.

Ψάλλοντες μετὰ πάρον οἱ θαυμαστοί του:

Λάλησε κοῦκε, λάλησε, λάλα καῦμένο δηδόνι,
λάλα σ’ τὴν ἀρροπελαγάλα, ποῦ πλέον τὰ καράβια,
Ψωτάτε γὰρ τὸ Νικολό, τὸν καπετάν Τζιουβάρα,
Ποῦταν σ’ τὸ Λοῦρο Ἀρματωλὸς, σ’ τὸ Καρπενῆσι κλέφτης
Εἴκε φιλάμπουρον ὄμιορφο, κόπινο καὶ γαλάζιο,
Μὲ τὸ Χριστὸ, μὲ τὸ Σταυρὸ καὶ μὲ τὴν Παναγία.¹

Καὶ ἄλλοι στίχοι ζωηροὶ ὑμερογοῦσι τὰς σημαῖας τῶν ἀρματωλῶν τῆς Στερεάς Ἐλλάδος Ἀγγέλη Σουμήλα, Π. Μεϊντάνη καὶ τοῦ μικροῦ Χορμόπουλου (1683).

Μὴν εἶνε χόνια στὰ βουνά. Μὴν εἶν’ πανιὰ ἀπλωμένα
Κι’ ἀσπρίζουν τόσον λαμπερὰ τὸν Αἴγιον στο τὸν μῆνα :
Δὲν εἶνε χίονια στὰ βουνά, κι’ οὐδὲ πανιὰ ἀπλωμένα
Εἶν’ δ Σουμήλας πᾶρχεται μαζὶ μὲ τὸν Μεϊντάνη
Καὶ τὸ μικρὸ Χορμόπουλο, τὸ χιλιοπαινεμένο,
Ποῦνε καμάρι τῶν Κλεφτῶν καμάρι τῶν Ἀγράφων,
Φέρουν τὰ φιλάμπουρα ἀνοικτὰ μὲ τὸ Σιαυρὸ στὴ μέση²

Καὶ κατ’ ἄλλην ἔκδοσιν τοῦ ποιήματος, δπως παράσχωμεν πλήρη τὴν μοσφὴν τῶν σημαιῶν τῶν τριῶν τούτων κλεφτῶν.

1 Ἐθνικὰ ἵσματα ἐταιρεύασις Ἑλληνισμοῦ. Ἐκδοσις Β'. Ἀθῆναι 1092. Σελ. 186.

2 Ἐθνικὰ ἵσματα Ἐταιρ. Ἑλλην. σελ. 107.